

زانین ب ناڤ و سالوخته تین خودی

نقشین

د. عبدالرزاق بن عبدالمحسن البدر

وہر گھیران

بیکہس اسماعیل عمر

مزگہفت

زنجیرا نامی لکین ۵. عبد الرزاق بن عبد المحسن البدر

نقیسین: د. عبد الرزاق بن عبد المحسن البدر.

وہرگیان: بیگہ س إسماعیل عمر.

پیدا چوون: م. آیدن سندی.

دی زاینا نافہ روک و بہرگی: سایتی مزگہ فت.

ہژمارا زنجیری: (16).

ژ بہرہ مین: سایتی مزگہ فت. www.mzgaft.com

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ژ جهین دینی یین بلند، و پله یین وی یین زیده بلند و مه زن،
 ئه وه مروقی زانین ب ته کوژییا (کاملییا) خودایی قه در بلند
 هه بیت، و کا چ پیدقییه بو بهیته دانان ژ سالوخته تین وی یین
 مه زن، و ناقتین وی یین پاک و بی کیماسی و قه در بلند ژ یین
 هاتینه قه گوهاستن د پهرتووکا وی دا، و د سوننه تا پیغه مبه ری
 وی دا ﷺ، یین کو خودی پی مه دح و په سنا خو کرین، و به نده
 و پیغه مبه ری وی موحه ممدی ﷺ پی مه دح و په سنا وی کری،
 به لکی ئەف زانسته و باوه ریئینانه بنیاته که ژ بنیاتین دینی، و
 ستوینه که ژ ستوینیت ته وحیدی، و بنچینه که ژ بنچینیت
 بیروباوه ران.

ژ بهر هندی خودایی مه زن به ری به نیین خو یی دایی، و ئەو
 یین هانداین، و ل بهر وان شرین کریه، و حه زا وان بریی ل

گهلهک جهین قورئانا پیروز، ئەو فیربینه ناغین خودایی مهزن و سالوختهئین وی، و بنیاسن نیاسینهکا دروست و ساخلم، بیکو بهیته خوارکن ژ پامانا وی، یان بهیته وەرگیران ژ مهبهستا وی ب ریکا گوهورینا پامانی بو پامانهکا دیترب بی بهلگه، یان بهیته چهوانیکرن، یان هه قوینهکرن، یان تشتهکی هوسا.

خودایی مهزن دبیژیت: **{وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰی فَادْعُوْهُ بِهَا وَذَرُوْا**
الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْ اَسْمَائِهِۦ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ} [سُورَةُ
الْاَعْرَافِ: ١٨٠] و بو خودی هه نه ئەو باشناغین مهزنییا وی
دگههینن، و ناغین وی هه می دباشن، قیجا هوین ب وان
باشناغان داخوازی ژی بکهن.

و گوتیهه: **{قُلْ اَدْعُوا اللّٰهَ اَوْ اَدْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَا تَدْعُوْا فَلَهُ**
الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰی} [سُورَةُ الْاِسْرَاءِ: ١١٠] ئانکو: تو - ئەه ی پیغه مبهه - بیژه
بوته ره یسین ملله تی خو؛ یین کافر یی ب دو عایی ته کرین،
دهمی ته دگوتی: ئەه ی (الله) ئەه ی (ره حمان)، و ئەوان دگوتی: ما
چه ند خودی هه نه؟ قیجا هوین دو عایی خو ب ناغی (الله) یان

(ره حمان) یان ب ههر ناڤه کئی وی بکهن دروسته؛ چونکی ئەو ههر ئیکه، و ناڤین وی هه می دباشن.

و گوئییه: {هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
 الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا
 يُشْرِكُونَ * هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
 يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ} [سورة
 الحَشْرِ: ۲۳-۲۴] ئانکو: ئەوه (الله) یی کو ژ وی بیڤه تر چ خودایین
 راست و هه ژی په رستنن نینن، خودانی هه می تستان، ژ ههر
 کیماسییه کئی یی پاکه، و ژ ههر قوسیرییه کئی یی ساخله مه،
 پیغه مبه ریښ خو راستگو دهر دئیخیت ب وان ئایه تین ئاشکه را
 یین وی د گه ل وان هنارتین، یی زیره قانه ل سه ر کریارین
 به نییښ خو، یی زاله کهس وی بیزار ناکه تن، کوته ککاره خه لک
 هه می یین ئیخستینه بن دهستی خو، یی خو مه زنگه ره مه زنی
 هه می یا وییه. یی پاک بیت خودی ژ وی تشتی بوتپه ریس بو
 وی دکه نه هه قپشک. ئەوه (الله) یی ئافراندهر، یی خه لک ل

دویف مه رهم و مه به سته کی چیکرین، یی وینه کیش ب وی رهنگی وی بقیّت بونه وه ریّن خوّل سهر ئافراندین، ناقین هه ره باش و سالوخته تین به رز و بلند هه ریّن وی نه، هه ر تشته کی ل ئه سمان و ئه ردی - وی پاک دکهن - ته سبیحا وی دکهن، و ئه وه یی زال، د تولفه کرنا خو دا یی دژواره، و ل سهر ریقه برنا کارین به نیین خو یی کاربنه جهه.

و گوئییه: {اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا} [سُورَةُ الطَّلَاقِ: ١١٢] ئانکو: خودی یه ب تنی یی چهفت ئه سمان ل سهر ئیک ئافراندین، و ژ ئه ردی ژی وه کی وان ئافراندین، و ئه و فه رمان دناقبه را ئه رد و ئه سماناندا ئینا خوار، یا پیغه مبه ریّن خو پی هنارتی، و خه لکی پی ریقه دبه تن؛ دا هوین - گه لی مروّقان - بزنان کو خودی ل سهر هه ر تشته کی یی خودان شیانه، چ تشت ل بهر وی ئاسی نابن، و دا بزنان کو

خودی ب زانینا خو هر تشته کی هه بیت گرتییه، قیجا تشته ک
ژ بن زانین و شیانا وی دهرناکه قیت.

و گوتیییه: **{فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ۲۰۹] ئانکو:
هوین بزنان هندی خودی یه د ملک خۆ دا یی زاله، چ تشته ک
ژ بن دهستی وی دهرناکه قیت، د گوئن و فهمانین خۆ دا یی
کاربنه جهه، هه ر تشته کی ددانه جهی وی یی دورست .

و گوتیییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ۲۳۱] ئانکو:
بزنان هندی خودی یه ب هه ر تشته کی یی پر زانایه، چ ل بهر
وی بهرزه نابیت.

و گوتیییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ۲۲۳]
ئانکو: و بزنان هندی خودی یه تشته کی هوین دکه ن ل سه ر یی
بینه ره.

و گوتیییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ۲۳۵] ئانکو: و
و بزنان هندی خودی یه یی گونه ه ژیبه ره بو یی تهوبه دار، و

یئی بهین فرهه و ئارامه دگهل یئی بیی فرهمانییا وی دکهت؛ لهزی
د سزادانا ویدا ناکهت.

و گوئییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ۲۴۴] ئانکو: و
بزائن هندی خودی یه یئی گوهدیره ل سهر گوتنن ههوه، و یئی
پر زانایه ل سهر ئنیهت و کارین ههوه.

و گوئییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ۲۶۷] ئانکو: و
بزائن هندی خودی یه یئی کو رزق دایه ههوه گهلهک یئی زهنگینه،
و وی چ منهت ب خیرین ههوه نینه، یئی هیژایه ههردهم پهسن و
مه دحین وی بهینه کرن.

و گوئییه: **{أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ}**
[سُورَةُ الْمَائِدَةِ: ۹۸] ئانکو: و بزائن هندی خودی یه یئی ئەشکهنجه
دژواره بو وی یئی گوهدارییا وی نهکهتن، و هندی خودی یه باش
گونهه ژیبهر و دلوقانکاره بو وی یئی تهوبه بکهتن.

و گوتیییه: **{فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَانِكُمْ نِعَمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعَمَ النَّصِيرِ}** [سُورَةُ الْأَنْفَالِ: ٤٠] ئانکو: بزائن هندی خودی یه پشته فانی هه وه یه، و ئه و دی هه وه ب سه رئیخیت، و ئه و باشتین هاریکار و پشته فانه بو هه وه، و بو وه لییین خو.

و گوتیییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ١٧٤] ئانکو: و بزائن هندی خودی یه یی دگهل وان یین ته قوایا وی دکهن، و فه رمانین وی بجه دئینن.

و گوتیییه: **{وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ}** [سُورَةُ الْبَقَرَةِ: ٢٣٥] ئانکو: و بزائن هندی خودی یه یا دلئ هه وه دزانیت، قیجا ژئی بترسن و لئ هشیاربن.

و گوتیییه: **{فَاعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ}** [سُورَةُ مُحَمَّدٍ: ١٩] ئانکو: قیجا تو بزانه -ئه ی پیغه مبهه- کو ژ خودی پیقه تر چ خودایین ژ راست و هه ژئی په رستنئینن.

و ئەو ئایه تین ل سەر قی رامانی هاتین نیژیکی سیه ئایه تانه،
 ئەف ئایه تین هه، و هەر ئیکا د قی رامانی دا هاتبیت، به لگه یه ژ
 دیارترین به لگه یان ل سەر مه زناهییا فیربوون و زانینا ناڤین
 خودایی مه زن یین پاک و بی کیماسی، و سالوخه تین وی یین
 هه ره بهرز و بلند، ل دویف گونجاندا یا دده قین شه رعی دا
 هاتی، و بابه تی نائف و سالوخه تین خودی ل بن روناهییا
 به لگه یین قورئانی و سوننه تی دهینه وهرگرتن، و نابیت سنورین
 قورئانی و سوننه تی د قی چه ندی دا بهینه به زانن؛ چونکی
 زانینا ناڤین خودایی مه زن و سالوخه تین وی تشته کی
 (ته وقیفییه) ل سەر راوستییا، مرؤف نه شیت بزانیته و
 بنیاسیت، بتنی ب وی نه بیت یا ژ قورئانی و سوننه تی هاتییه
 فه گوهاستن، هه ره وه کی ئیمام أحمد - خودی دلوقانی پی
 به تن - دبیزیت: (خودی ناهیته وه سفکر، ب وی نه بیت یا وی

خو پی و سفکری یان پیغه مبهری وی ﷺ پی و سفکری، نابیت
ژ قورئان و سوننه تی بهیته دهربازکرن⁽¹⁾.

ههروه سا ابن عبد البر - خودی دلوقانی پی به تن - دبیزیت:
(نینه د هه می بیروباوه رین گریدای ب سالوخته تین خودی و
ناقین ویدا، ژ وی زیده تر بهیته وهرگرتن یا کو دهقه ک پی هاتی
د په رتووکا خودی دا، یان ژ پیغه مبهری خودی ﷺ دروست
هاتیبه فه گواستن، یان ئیک دهنگییا ئوممه تی ل سهر هاتبیت،
و یا ژ دهنگوباسین ئاحاد هاتیبه فه گواستن (ئانکو:
فه رموودین صه حابییه کی بتنی فه گواستی ژ پیغه مبهری ﷺ،
وچ لاوازی و ئاریشه د سهنه د دهقی ویدا نه بیت)، ئه فه هه می
یان وهکی وی، خو راده سترن بو دهیته کرن، و گه نگه شه تییدا
ناهیته کرن⁽²⁾.

(1) مجموع الفتاوی لابن تیمیة: 5/26

(2) جامع بیان العلم وفضلیه: 2/943

وه سفکرنا خودایی مه زن ب وی یا وی خو پی وه سفکری یان پیغه مبه ری وی ﷺ نهو پی وه سفکری، دهیته هژمارتن ژ بنیاتیین باوه ری بیین بنه جه و چه سپاندی، و ستوینیت وی بیین مه زن، یا کو باوه ری نینه نه گهر ب وی نه بیت، فیجا یی تشته کی ژ سالوخته تین خودی ئینکار بکه تن، یان رت بکه تن نهو نه باوه رداره، ههروه سا یی ژ رامانی بیخیت یان هه ٲوینه بکه تن دگهل سالوخته تین چیکرییا، پاکی و بی کیماسی هه ربو خودی بن، و هه ری بهرز و بلند بیت ژ یا نهو دیژن بلنداهییه کا هه ره مه زن.

نُعیم بنُ حماد الخُزاعی - خودی دلوقانی پی به تن - گوئییه: (یی خودی ب تشته کی هه ٲوینه (ته شبیه) بکه تن ب چیکرییه کی وی نهو کافر بوو، و یی ئینکارا وی بکه تن یا خودی پی وه سفا خو کری نهو کافر بوو، چونکی نهوا خودی وه سفا

خو پی کری یان پیغه مبهری وی ﷺ و هسفا وی پی کری چ
 هه قوینه یی (ته شبیه) تیدا نینه⁽³⁾.

ژبه رندی ریبار و ریکا نه هلی سوننه تی و جه ماعه تی د قی
 ده رگه هی دا یال سهر دوو بنیاتیین هه ره مه زن، و دوو ستوینییت
 هه ره موکم نه و ژی:

الإثبات بلا تمثيل = ئانکو: سه لماندن بی هه قوینه کرن.

التنزيه بلا تعطيل = ئانکو: پا کرن بی ژ کارئی خستن.

قیجا نه و سالوخته تین خودی هه قوینه (ته شبیه) ناکه ن دگه ل
 سالوخته تین چیکریین وی، هه روه سا نه و ذاتی وی - هه ری پاک
 بیت - هه قوینه ناکه ن دگه ل ذاتی چ چیکریین وی، و نه و چ
 سالوخته تین ته کوزییا (کاملییا) وی و قه در بلندییا وی رت
 ناکه ن، ژیین د پهرتووکا وی دا هاتین، و د سوننه تا پیغه مبهری
 وی دا هاتین ﷺ، به لکی نه و هوسا باوهری پی دئینن وه کی

(3) رواه اللالكائي في شرح الاعتقاد: 936.

خودایی مه زن گوتی: **{لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ}**

[سُورَةُ الشُّورَى: ۱۱] ئانکو: تشتهک ژ چیکرییین وی وهکی وی نینه، نه د ذاتی وی دا، و نه د نافع و سالوخته و کریارین وی دا؛ چونکی ناقین وی هه می دباشن، و سالوخته تین وی هه می دپیکهاتی و مه زنن، و وی ب کریارین خو - بی هه قپشک - هه می چیکرییین خو یین مه زن ئافراندینه، و ئه وه گوهدیری بینر، تشتهک ژ گوتن و کریارین به نییین وی ل بهر وی بهرزه نابیت.

و فهره ل سهر ههر موسلمانه کی د ئه ئی ده رگه هی مه زن دا ئه و ب راوستیت ل سهر ده قین قورئانی و سوننه تی بی زیده هی و کیمکرن، به لکی باوه ری بی بینن کا چ تیدا هاتییه، و ئاخفتنا خودی ژ مه به ستا وی خوار نه کهن، و گوهورینی د نافع و ئایه تین وی دا نه کهن، و سالوخته تین وی نه هیینه چه وانیکرن، و تشتهک ژی نه هیته هه قوینه کرن دگه ل چ تشتی ژ سالوخته تین چیکرییین وی، چونکی هندی خودایی مه زنه ههر یی پاک بیت، چ که س نینه ل سهر راستیی ژهه ژی ناهه کی وی بیت، و چ که س

بۆ وی هه قکویف و یه کسان نینه، و چ کهس بۆ هه قکرک نینه، و ناهیته به راوردکرن دگه ل چیکریین خو، و هندیکه خودی یه هه ر یی پاک بیت، ئەو ژ هه ر کهسه کئی پتر یی ب خو زانایه، و خودان راستگوترین و دروستترین ئاخفتنه ژ یین چیکریین خو، ههروهسا پیغه مبه رین وی یین ئەو سالوخته به بۆ گوتین ئەو ژی د راستگونه، و خودی ئەو یین راستگو ده ریخستین، به روفاژی وان یین ده رحه قا خودی دا وی دبیزن یا ئەو نزانن، ژ به ر هندی خودایی مه زن گوتیه: **{سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ *** **وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}** [سُورَةُ الصَّافَّاتِ: ۱۸۰-۱۸۲] ئانکو: یی پاک بیت خودایی ته خودایی زال، ژ وی تشتی ئەو ژ دره و و بی به ختی خودی پی وه سف دهن. و سلافا خودی یا به رده وام و ئیمناهییا وی ل سه ر هه می پیغه مبه ران بیت. و سوپاسی بۆ خودی بن، خودایی هه می چیکرییان، و ئەوه بتنی یی هیژای هندی.

ده ستپیکی خو پاکر ژ وی یا سه ریچین پیغه مبه ران ئەو پی وه سفکری، و سلامه تی دا پیغه مبه ران - سلاقیین خودی ل سه ر

وان بن-، ژبهر سلامه تییا وان گوتی د دهرحه قا خودایی مه زن دا بی زیده هی و کیمرن؛ ژبهر هندی ئه هلی سوننه تی و جه ماعه تی دویفکه تیین موحمه د و ئیبراهیم و موسا و عیسیای و ژبلی وان ژ پیغه مبه ریخ خودی -سلاوات و سلاقیین خودی ل سهر وان بیت-، وی بۆ خودی د سه لمینن یا پیغه مبه ران بۆ خودایی خو سه لماندین، ژ سالوخته تیین ته کوزی (کاملی) و قه در بلندی، وه کی ئاخفتنا خودی دگه ل به نیین خو، و چه زژیکرنا وی بۆ وان، و دلوقانییا وی ب وان، و بلنداهییا وی ل سهر وان، و بلندبوویه ل سهر عهرشی بلندبوونه کا هه ژی مه زناهییا وی بیت، و یین هوسا ژ یین هاتینه فه گوهاستن ژ سالوخته تیین خودایی قه در بلند و مه زن، قیجا باوه ریی بینن ب یا خودایی مه زن گوتی د په رتووکا خو دا، و ب وی یا دروست هاتییه فه گوهاستن ژ پیغه مبه ری وی ﷺ، و هوسا دهر باز بکه ن کا چه وا هاتینه، بی کو هوین توشی چه وانیکرنی بن، (ئانکو بیژن: پا راستییا قان سالوخته تان چه وایه) یان هه وه بیروباوه ر ل سهر هه قوینه کرن و وه کی

ئیککرنی هه بیت، یان هوین توشی وهرگیرائی بن، کو ببیته
 ئەگه ری ژ کارکه فتنا سالوخته ته کی خودایی هه می چیکرییان،
 به لکی ئەهلای سوننه تی و جهماعه تی ریکا سوننه تا
 موحه ممه دی گرتن ﷺ، ئەوئی ریکی تیرا وان کر، و ئەفه ئە و ریکه
 یا خودی ژئی رازی، و ئەو تیدا دهرباز نه بوون بو تارباتی و
 به رزه بوویین بیدعی، و دلچووویین بکیرنه هاتی یین نه فسی، ئەها
 ژ ئەگه ری قی چه ندی ئەوان پله یا سوننه تی ب دهستخۆفه
 ئیناتن، و جهین بلند ل دونیایی و ئاخه تی⁽⁴⁾.

خودایی مه زن ب رزقی مه و هه وه بکه تن دویقچوونا وان ب
 قهنجی، و چوونا ل سه ر ریبازا وان، و دویقکه تنا شینوارین وان،
 ئەوه یی گوھ ل به نیین خو دبیت، دو عایین وان قه بیل دکه ت، و
 ئەوه یی نییزیکی وان.

(4) انظر: عقيدة الحافظ تقي الدين عبد الغني المقدسي ص: 39

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مزگفت

www.mzgaft.com